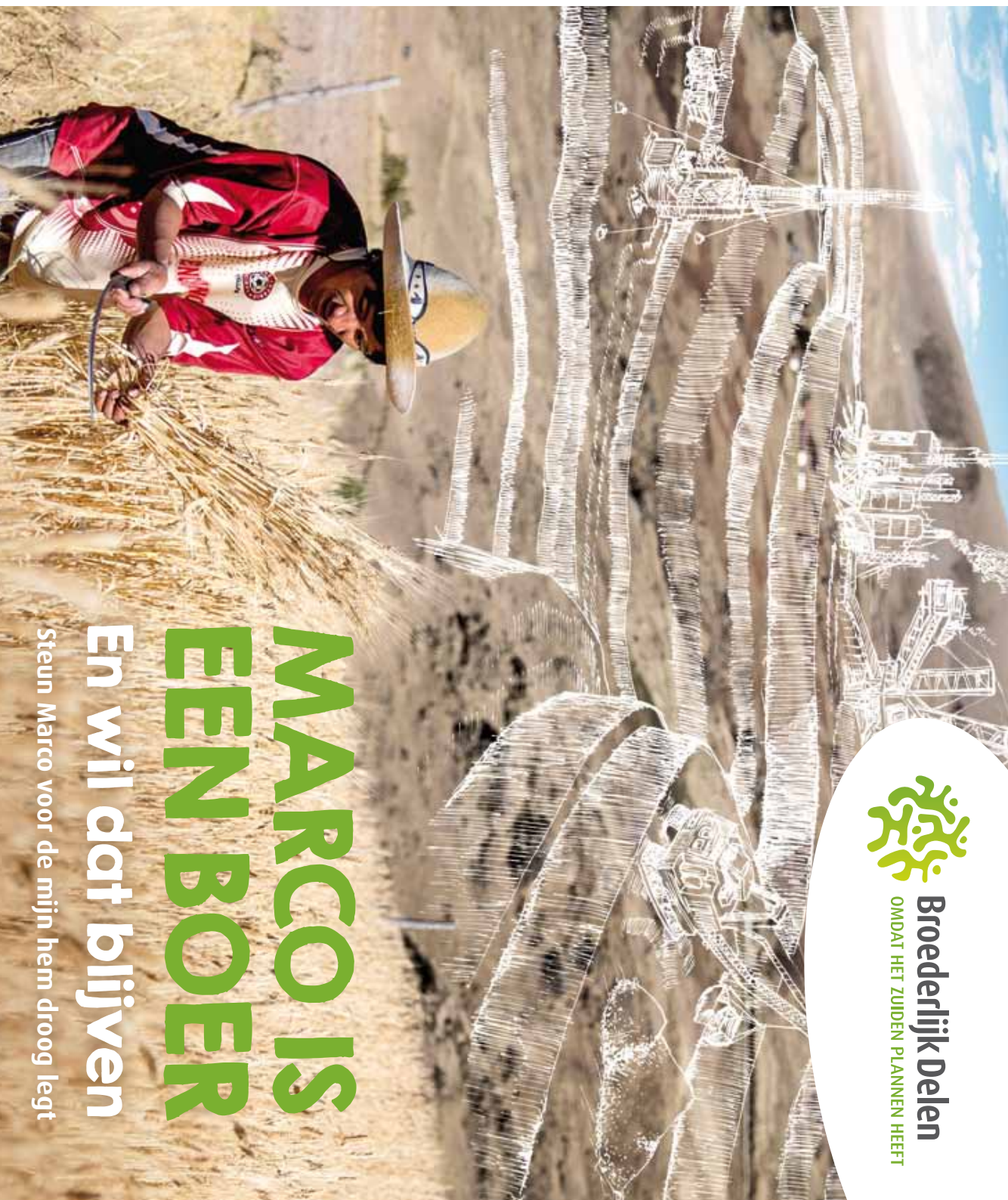

Broederlijk Delen

OMDAT HET ZUIDEN PLANNEN HEEFT

MARCO IS EEN BOER

En wil dat blijven

Steun Marco voor de mijn hem droog legt

CAMPAGNEKRANT 2015

Water is levensnoodzakelijk. Dat ervaar je dagelijks. Zelfs na een kleine fysieke inspanning kan een glas water wonderen doen. In onze nieuwe campagne "Marco is een boer en wil dat blijven" staat het recht op water centraal. Marco en zijn gemeenschap Coyani wonen in het Peruviaanse hooggebergte. Door de klimaatverandering werd overleven er steeds moeilijker. Maar dankzij de steun van onze partnerorganisaties voor irrigatie en landbouwmethoden beschikken de lokale boeren nu over voldoende water en voedsel. Ze kunnen weer plannen maken voor hun toekomst. Hoelang nog?

De regering heeft duidelijk andere plannen. Grootschalige ontginning van grondstoffen brengt sneller geld op. Dat willen Marco en zijn gemeenschap niet. Ondanks de mooie beloften van een beter leven weten ze maar al te goed wat mijnbouw in Peru betekent: verlies van grond, geen inspraak, minder werk dan beloofd, watervervuiling, en bovenal een groot watertekort. Het zal hun leven onmogelijk maken.

Marco en zijn gemeenschap willen ter plaatse een waardig leven uitbouwen en mee beslissen over hun eigen toekomst. Broederlijk Delen probeert samen met hen die toekomst vorm te geven. Geen makkelijke opdracht, want de druk van het geld is groot. De regering

en de mijnbouwbedrijven proberen de gemeenschappen, ook elders in Peru, te verdelen. Kritische stemmen worden gesmoord.

Deze campagnekrant geeft je de nodige instrumenten om aan de slag te gaan. Bedankt dat jij je schouder mee onder onze campagne zet. Door jouw solidariteit maak je je engagement heel concreet en verdedig jij mee de rechten van deze boeren. Bedankt.

Zoals elk jaar willen we je in de vastentijd ook laten nadenken over je eigen levensstijl. Jouw manier van leven heeft een impact, ook op de mensen in het Zuiden. Daarom roepen we iedereen op om de tendens van 'steeds meer' naast zich neer te leggen. Wij pleiten voor 'genoeg is goed': de bewuste keuze voor een leven waarin (over)consumptie, verspilling en onverschilligheid niet de norm zijn, maar er aandacht is voor de draagkracht van de aarde en van elkaar.

We wensen jullie een boeiende campagne toe!

Thérèse Coens
Voorzitter, vrijwilliger

Lieve Herijgers
Directeur

INHOUDSTAFEL

CAMPAGNE 2015: MARCO IS EEN BOER EN WIL DAT BLIJVEN	3
HOOGTEPUNTEN IN DE CAMPAGNE	8
GEEF NU	9
DOE MEE	9
LEEF BEWUST	11

Campagne 2015 i.s.m. **Content Cowboys**

Teksten Karel Ceule, Thérèse Coens, Thomas Craenen, Ann Franssen, Terri Grootjans, Lieve Herijgers, Raphael Hoetmer, Peter Ketelers, Ard Schoemaker, Maaike Spanhove | **Hoofd- en eindredactie** Ann Franssen, Davy De Witte | **Tekstcorrectie** Muriel Burgers, Siska Kockelbergh | **Gratische vormgeving** Mamie De Keyser | **Fotos** © Thomas De Boever (campagnetoto5), Fotoarchief Broederlijk Delen, Kristof Gipselink | **Drinkveilig** Claes - Reels, gedrukt op offset 100 gr FSC-papier | **Wettelijk Depotnummer** D/2014/5.556/2 | **Verantwoordelijke uitgever** Lieve Herijgers, Huidveleersstraat 165, 1000 Brussel

MARCO IS EEN BOER EN WIL DAT BLIJVEN

Vrijdag 23 mei 2014 – Coyoani

Ik heb een afspraak met Marco Dueñas Guamani. Marco is 25 en geboren en getogen in Coyoani, een gemeenschap op vier uur rijden van de historische stad Cusco (Peru). Hij woont samen met zijn vrouw Elizabeth en zoonthe van 3, Mark.

Coyoani is prachtig gelegen: op 3.980 m. hoogte, omringd door reusachtige bergen.

Een idyllisch plaatje met kale bergflanken, groene velden, bossen en grazend vee. De koude wind toevert een flinke blos op de bolle wang van de kinderen en doet mij, ondanks twee fleece truien, een pull, een T-shirt en een onderkandje, flink vieren. Door de jile lucht puff ik na 5 stappen alsof ik een marathon heb gelopen.

Marco blijkt een vlotte, optimistische jongeman te zijn. Speciaal voor ons gesprek onderbreekt hij heel even zijn werk op het veld. Het regenseizoen is achter de rug en alle inwoners van de gemeenschap hebben hun handen vol met de oogst. Dankzij de aanleg van een irrigatiesysteem 3 jaar geleden en de keuze voor een verscheidenheid aan gewassen kunnen ze net rondkomen. Marco: "Nu kunnen we het hele jaar door oogsten. Eerst aardappelen, vervolgens groenten en dan weer graan. De aardappelen verkopen we. Ik verdien ook zo'n 10 tot 15 sol (2,66 à 4 euro) per dag door de verkoop van kaas. Daarmee kunnen we onze gas- en elektriciteitsrekening betalen."

Boeren in een moeilijk klimaat

Het leven zag er niet altijd zo rooskleurig uit in Coyoani. In het hele gebied is de klimaatverandering al enkele jaren voelbaar. "Wij begrijpen de tekenen van de natuur niet meer," aldus een collega-boer van Marco. De regen komt later, de ijzige koude heel wat vroeger. Daardoor wordt de tijd tussen zaaien en oogsten erg kort. Er valt

ook te veel regen in te korte tijd, waardoor het regenwater niet de kans heeft om in de harde ondergrond te dringen. En heel wat vruchtbare grond spoelt weg of verzakt door de natuurlijke erosie. Bovendien heeft de monocultuur, waarbij jarenlang enkel aardappelen werden geteeld, de gronden in Coyoani uitgeput en hecht de Peruviaanse overheid weinig belang aan kleinschalige landbouw. De kleine boeren kunnen dus niet rekenen op overheidssteun voor kwaliteitszaden, herbebossing met lokale bomen en gewassen, goede toegang tot afzetmarkten in Cusco en Lima of de aanleg van irrigatiesystemen. Marco: "Het leven was veel moeilijker toen ik kind was. Mijn ouders wilden werken en erop vooruitgaan, maar kregen geen hulp. Het waterprobleem werd steeds erger. Kaas, brood, melk en voeding in het algemeen was hier niet zomaar voorhanden."

Daar kwam 13 jaar geleden verandering in met de komst van Cedep Ayllu, een partnerorganisatie van Broederlijk Delen. "Door de klimaatverandering is de oogst nog steeds slechter dan vroeger. Normaal zouden we pas in juli stoppen met oogsten, maar we zijn nu, in de maand mei, al bijna klaar. We kunnen ons vandaag wel beter weren, dankzij Cedep Ayllu. Door de installatie van irrigatiesystemen en de teelt van verschillende gewassen hebben we toch genoeg om van te leven. Vroeger moesten we naar Cusco om een kilo bonen, wortels, uien, ... te kopen. Dat was toen een reis van 8 uur! Nu is het omgekeerd: wij verbouwen gewassen die in Cusco worden verkocht."

Water is leven

De belangrijkste verandering voor Marco is de permanente beschikbaarheid van water om aan landbouw te doen. "Als er geen water was, dan hadden we al deze dingen niet. Water is leven. Waar water is, hoeven we niet te wachten op de regen. Zolang er water is, kunnen we blijven werken, het hele jaar door."

Het is die strijd tegen watertekort die centraal staat in de overlevingsstrategie van de gemeenschap Ccoyani. Andrés Loaliza Fernandez van Cedep Ayllu: *“Werken aan de manier waarop de gemeenschap is georganiseerd, het verbeteren van de landbouwkennis van de boeren en het aanleren van nieuwe technieken om de gronden te bewerken gaan hand in hand. Dat kan je niet los zien van een goed beheer van het beschikbare water, van de gronden en van de natuurlijke vegetatie zoals graslanden en bossen. Er zijn velden om aan landbouw te doen, gebieden voor herbebossing, zones voor vee, enzovoort. Als die indeling gerespecteerd wordt, dan is er voldoende water voor alle activiteiten.”*

In Ccoyani kunnen we zien dat het werkt. Herbebossingsprojecten met lokale planten houden de erosie van de vruchtbare grond tegen. Via vormingen leren de boeren andere gewassen dan aardappelen te telen. Een rotatiesysteem van de velden, waarbij de grond afwisselend wordt gebruikt voor landbouw en veeteelt, houdt de grond vruchtbaar. En het schaarse water? Dat wordt beter beheerd door waterbronnen te beschermen, het opvanggebied van water te vergroten en irrigatiesystemen te installeren.

Bedreiging van het leven: grootschalige mijnbouw in Ccoyani

Een nieuwe dreiging kan de beschikbaarheid van water, en dus ook de toekomstplannen van Marco, opnieuw in het gedrang brengen: grootschalige mijnbouw. Het hele grondgebied van Marco's gemeenschap Ccoyani ligt onder concessie. Dat wil zeggen dat één of meerdere mijnbouwbedrijven bij de Peruviaanse overheid het recht hebben gekocht om te zoeken naar mineralen en deze vervolgens te ontginnen. De werkelijke ontginning en daarmee het afgraven van de prachtige bergen kan pas nadat de gemeenschap, die eigenaar is van de vruchtbare bovengrond, toestemming heeft gegeven.

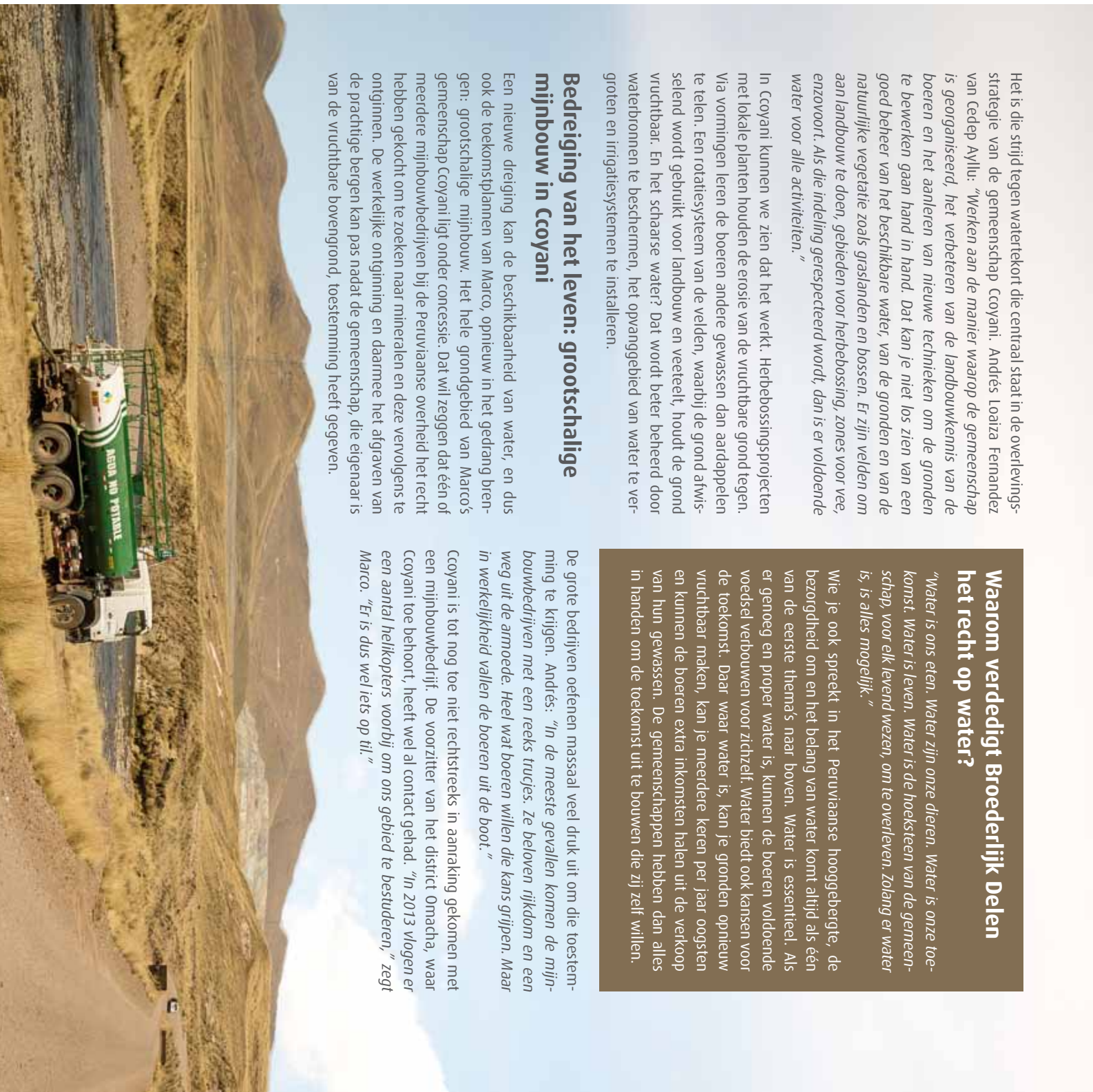
Waarom verdedigt Broederlijk Delen het recht op water?

“Water is ons eten. Water zijn onze dieren. Water is onze toekomst. Water is leven. Water is de hoeksteen van de gemeenschap, voor elk levend wezen, om te overleven. Zolang er water is, is alles mogelijk.”

Wie je ook spreekt in het Peruviaanse hooggebied, de bezorgdheid om en het belang van water komt altijd als één van de eerste thema's naar boven. Water is essentieel. Als er genoeg en proper water is, kunnen de boeren voldoende voedsel verbouwen voor zichzelf. Water biedt ook kansen voor de toekomst. Daar waar water is, kan je gronden opnieuw vruchtbaar maken, kan je meerdere keren per jaar oogsten en kunnen de boeren extra inkomsten halen uit de verkoop van hun gewassen. De gemeenschappen hebben dan alles in handen om de toekomst uit te bouwen die zij zelf willen.

De grote bedrijven oefenen massaal veel druk uit om die toestemming te krijgen. Andrés: *“In de meeste gevallen komen de mijnbouwbedrijven met een reeks trucjes. Ze beloven rijkdom en een weg uit de armoede. Heel wat boeren willen die kans grijpen. Maar in werkelijkheid vallen de boeren uit de boot.”*

Ccoyani is tot nog toe niet rechtstreeks in aanraking gekomen met een mijnbouwbedrijf. De voorzitter van het district Omacha, waar Ccoyani toe behoort, heeft wel al contact gehad. *“In 2013 vloegen er een aantal helikopters voorbij om ons gebied te bestuderen,”* zegt Marco. *“Er is dus wel iets op til.”*

Zeker is dat mijnbouw het einde zou betekenen van Cooyani en andere gemeenschappen in de omgeving. Andrés van partnerorganisatie Cedeo Ayllu: *“De hele bergketen hier verdwijnt. De boeren hebben geen grond meer om te bewerken. De waterbronnen zullen worden vernietigd of vervuild. De gemeenschap zal dus veel van haar water verliezen. De druk op de watervooraad, die nu al enorm hoog is door de klimaatverandering, zal nog vergroten.”*

In de put door de mijnbouw

Welke impact een mijnbouwbedrijf precies kan hebben op de leefomgeving en het leven van Peruviaanse boeren zien we in een ander werkgebied van Broederlijk Delen: Espinar.

Dinsdag 27 mei 2014 – Espinar

Espinar. Een stad in de gelijkaamige provincie, op 4 uur rijden van de stad Cusco. Een westervroegvoel overvalt me zodra we Espinar naderen over de lange, rechte, geasfalteerde weg. Links van ons een bordje ‘Welkom in Espinar’. Voor en achter ons stijgt een stofwolk op. Het heeft iets dreigends, Espinar. Alsof we niet welkom zijn, nog voor we de stad binnenvrijden.

33 jaar geleden begon hier het mijnbouwproject Tintaya. Vandaag ontsteert een gigantische put van 1 kilometer diep en een oppervlakte van 4 km² de omgeving. De uitbreiding Antapaccay, die eind 2012 startte, zal de impact op het gebied nog vergroten. Bijna alle omwonenden trokken noodgedwongen weg, al dan niet correct (financieel) gecompenseerd door de mijn. De enkele die weigeren hun huis en grond te verlaten, strijden een ongelijke strijd. Zoals de 58-jarige doña Melchora.

De boerin doña Melchora woont in een gemeenschap op een steenworp van de kolossale krater die Tintaya achterliet. Ze brengt mij haar levensverhaal. Strijdvaardig als het gaat over haar gewrecht tegen het mijnbouwbedrijf, maar met tranen in haar ogen als ze vertelt over haar leven vroeger en het keiharde boerenbestaan als je woont in de schaduw van een immens mijnbouwproject.

Leven en boeren verziekt door een grootschalige mijn

Melchora: *“Vroeger was het hier goed leven. We hadden drinkbaar water, gezonde dieren en elk jaar een mooie oogst. Toen de mijn kwam, waren we optimistisch: ze beloofden ons werk. Een goed leven. Vooruitgang. Maar de praktijk leerde ons iets anders.”* Dat de

realiteit minder rooskleurig was dan beloofd, besette Melchora 10 à 15 jaar geleden. Beetje bij beetje begon de oogst te dalen. Dieren werden ziek en stierven. Mensen ondergingen hetzelfde lot. Velen trokken weg, omdat het leven naast Tintaya onmogelijk werd. *“Mijn broers, zussen en kinderen zijn allemaal weggegaan om elders hun leven op te bouwen. Hier heb je geen werk, geen dieren, geen oogst. Het enige wat je hier hebt, is vervuiling. Tintaya loosde jarenlang zijn afvalwater hier vlakbij. Ons grondwater raakte vervuild, en zo ook onze grond. Als er een wind opsteekt, ligt alles hier vol geel stof: het gras, de huizen, onze dieren en ons water. Om nog maar te zwijgen van de stank die de mijn met zich meebrengt. Het is onmenselijk om hier te moeten leven.”*

MARCO IS EEN BOER

EN WIL DAT BLIJVEN

Als één sterke gemeenschap tegen de mijn

In je eentje ‘neen’ zeggen tegen een kolos van een internationaal mijnbouwbedrijf of respect afdwingen voor de rechten van de Peruviaanse boer lijkt onbegonnen werk. Je moet er samen voor gaan, als gemeenschap. Andrés van Cedeo Ayllu: *“Als je als gemeenschap ‘neen’ zegt tegen een mijnbouwbedrijf is het ook ‘neen’. De gemeenschap heeft de eindbeslissing over wat er met*

haar grondgebied gebeurt. Waar al mijnbouw is, kan een sterke gemeenschap meer druk zetten op het bedrijf om correct gecompenseerd te worden, milieu- en andere richtlijnen te volgen, enz.”

Daar spelen Broederlijk Delen en zijn partnerorganisaties een belangrijke rol in. Ze begeleiden gemeenschappen zoals Ccoyani, die er bewust voor kiezen om hun eigen plannen te realiseren en de lokale ontwikkeling niet te baseren op de mijnbouw. Correct informeren van de gemeenschappen is daarbij cruciaal: over de impact die mijnbouw heeft op het prachtige, bergachtige woongebied. Maar ook over de rechten van de gemeenschap en hoe ze die rechten kunnen afdwingen. Of hoe ze kunnen onderhandelen met een mijnbouwbedrijf.

De partnerorganisaties informeren de gemeenschappen ook over de waaler aan alternatieven die ze hebben als ze niet kiezen voor mijnbouw en begeleiden hen bij het succesvol uitbouwen van die alternatieven. Dat kan gaan over het in kaart brengen en beschermen van waterbronnen, het (opnieuw) vruchtbaar maken van de gronden en het installeren van irrigatiekanalen. Maar ook over steun bij het opzetten van nieuwe inkomstenbronnen zoals het kweken van groenten voor verkoop of het technisch verbeteren van traditioneel handwerk zodat dit aan een goede prijs kan verkocht worden op de markt.

Marco: *“We moeten voorbereid zijn als gemeenschap. De herbebossingsprojecten, irrigatiesystemen, het beter beheer van de waterbronnen hebben ons sterker gemaakt. Dat gaat ons al goed helpen tegen de mijn. Maar we moeten nog meer leren. Over wat er gaat gebeuren als hier aan mijnbouw wordt gedaan. Hoe we kunnen onderhandelen en welke rechten we moeten doen gelden. Als we sterker worden, ons beter organiseren, beter worden opgeleid en meer doorlopende onderhandelingen kunnen voeren, dan moeten ze onze rechten en die van onze dieren wel respecteren. Alles is gebaseerd op het recht op water. En dat recht heeft iedereen.”*

Wanneer protesteren een misdaad wordt

Ook vrouwen zoals doña Melchora kunnen rekenen op de steun van Broederlijk Delen en zijn partnerorganisaties. Al vele jaren verheft ze haar stem voor een rechtvaardige behandeling. En dat wordt haar niet in dank afgenomen. Melchora: *“Het*

mijnbouwbedrijf laat mij al jarenlang links liggen. Het bedrijf bedreigt zelfs mijn familie: ‘Je zus praat negatief over de mijn. Als jij haar niet doet zwijgen, zullen je kinderen hier nooit een job krijgen’. Mij geven ze geen geld voor mijn dode dieren, of een job. Ik ben ‘gebrandmerkt’ omdat ik de waarheid spreek.”

Als intimidatie en bedreigingen niet meer helpen, schuwen mijnbouwbedrijven en overheden de grovere middelen niet. Het gebruik van geweld om protestmarsen te onderdrukken bijvoorbeeld, waarbij zelfs doden vallen. Ook juridische middelen worden ingeroepen: verdedigers van de rechten van de lokale bevolking krijgen de stempel van rebel of terrorist en hun acties worden beschouwd als misdaden. Op die manier kunnen ze officieel worden gearresteerd, vervolgd en gevangen gehouden. Hun stem is zo weer een tijdje gesmoord, hun moreel gebroken en een voorbeeld werd gesteld aan anderen.

Vershillende partnerorganisaties van Broederlijk Delen geven juridische bijstand aan strijdvaardige mannen en vrouwen, zoals Melchora, of voeren strategische rechtszaken om bijvoorbeeld het recht op een schoon milieu gerespecteerd te krijgen. Ze staan ook nabestaanden van slachtoffers van politiegeweld bij in hun zoektocht naar gerechtigheid.

MARCO IS EEN BOER EN WIL DAT BLIJVEN

Ondanks de nieuwe dreiging blijft Marco geloven in de toekomst. "Wij denken vooral aan wat komt. Aan onze kinderen en aan hun kinderen. Nu we voldoende te eten hebben, dromen we van een verwerkingsinstallatie voor melkproducten. Dat zou zekerheid kunnen bieden op vlak van inkomsten. Misschien kunnen we op termijn onze producten zelfs uitvoeren naar andere landen!"

Ik wil hier geen mijnbouw. Wanneer de mijnbouw komt, houdt het leven op. Dan zijn er geen planten meer, geen dieren, niets. Dan wordt op termijn het ene na het andere verwoest. Sommigen zwichten voor het geld en aanvaarden de mijnbouw. Voor mij komt ontwikkeling niet met geld, maar met water. Water is leven. Water is vooruitgang. Met water kan je iets bereiken."

Enkel met jouw steun kan Marco boer blijven. Met water, zonder mijnbouw. Steun Marco voor de mijn hem droog legt.

Zaterdag 31 mei 2014 – Lima

Ik hoor je denken: 'Als het toch zo erg is, waarom staart dan niet elke Peruviaanse boer uit het hooggebergte met spade en mestvork op de barricades?' Ik heb me die vraag de voorbije weken ook gesteld. Het antwoord is eenvoudig en complex tegelijk: niet elke Peruviaanse boer uit het hooggebergte is tegen mijnbouw. Mijnbouw kan werkgelegenheid creëren, of zorgen voor een extra inkomen. Bovendien zijn de mineralen wereldwijd nodig. Dat beseffen ook diezelfde boeren.

Dat maakt het des te meer opmerkelijk dat een jonge gast als Marco besluit 'neen' zegt tegen de snelle rijkdom van de mijnbouw en kiest om een duurzame toekomst uit te bouwen als boer, hoog in de bergen. Ook de strijdlust van de mensen in Espinar, die ondanks de tegenkanting blijven vechten voor hun rechten, sloeg me telkens opnieuw met verstomming.

De partnerorganisaties van Broederlijk Delen doen hier goed werk. Ze zoeken samen met de boerengemeenschappen naar de juiste oplossingen zodat ze kunnen werken aan de toekomst die zij voor ogen hebben voor zichzelf, hun kinderen en hun kleinkinderen. Het belang van proper en voldoende water blijkt daarin cruciaal, telkens opnieuw.

Ann Franssen, verantwoordelijke communicatie Broederlijk Delen

Rotsvast vertrouwen

Spontaan bekijken we crisissen in het leven negatief. Onze zekerheden komen op de helling te staan. Nochtans kan een ogenblikrijk doodlopende weg een nieuwe start betekenen. De Bijbel staat vol van zulke opstandingsverhalen. Crisissituaties – van binnenuit én van buitenaf – kunnen mensen van koers doen veranderen en roepen hen op tot actie. Nieuwe perspectieven dienen zich langzaam aan. Doorheen de pijn, de strijd en het verzet ervaren ze God dan even als een zachte, verfrissende en bevrijdende bries. Mensen krijgen opnieuw energie en doen wat gedaan moet worden. God 'die met mensen meegaat' en wiens naam is 'ik zal er zijn'.

Marco's leven en dat van zijn gemeenschap wordt in Peru door de komst van een grote mijn bedreigd. Hij en zijn gemeenschap ervaren de kracht om samen weerstand te bieden en te zoeken naar nieuw leven. Vol vertrouwen gaan ze deze weg. Wij kunnen hen, vanuit ons vertrouwen in de God van het Leven, hierin ondersteunen.

BROEDERLIJK DELEN EN MIJNBOUW IN PERU

Geografisch

- 10 partnerorganisaties
- **2 regio's:** Cusco en Apurímac
- **6 provincies:** Paruro, Chumbivilcas en Espinar (Cusco), Cotabambas, Grau en Abancay (Apuurímac)

Mijnbouw

- ± 20 % van alle investeringen in mijnbouw in Peru zijn voorzien in Apurímac, 4,6 % in Cusco
- 68 % van de regio Apurímac ligt onder concessie en 23,1 % van de regio Cusco. De provincie Paruro, waar Marco woont, ligt voor 57,3 % onder concessie. De provincie Cotabambas zelfs voor 92 %¹.
- 3 fases van grootchalige mijnbouw in het werkgebied:
 1. Grondgebied onder concessie, eerste contacten met mijnbouwbedrijf vonden reeds plaats. Zoals in Coyani, de gemeenschap van Marco.
 2. Constructiefase (bouw van woningen voor mijnwerkers en verwerkingsfabrieken voor ertsen, aanleg van wegen, ...). Zoals in Las Bambas in de provincie Cotabambas, het grootste kopermijnproject uit de Peruviaanse geschiedenis. In 2015 begint de eigenlijke ontginning van koper.
 3. Extractiefase. Zoals in Espinar, waar boerengemeenschappen al 33 jaar leven met mijnbouw.

Mijnbouw en ontwikkeling

- 60 % van de Peruviaanse export is gebaseerd op mijnbouw.
- 2 % van de beroepsbevolking werkt in de mijnbouwsector.
- 3 van de 5 armste regio's van Peru zijn historische mijnbouwregio's
- Apurímac is de 6^e armste regio van het land en de 4^e regio wat betreft voedselonzekerheid en heeft het hoogste percentage anal-fabetisme (18,3 %). De meeste sociale conflicten vinden eveneens plaats in Apurímac. De grote meerderheid zijn gelinkt aan de uitbreiding van de mijnbouw.
- In de regio Cusco is de rijkdom zeer ongelijk verdeeld. In Marco's provincie Paruro ligt 54,2 % van de bevolking aan chronische ondervoeding en leeft 59 % in extreme armoede. In Marco's district Omacha, het op één na armste district uit het hele land, leeft zelfs 97,8 % van de bevolking in armoede en 82 % in extreme armoede.²
- 4 van de 6 provincies waar Broederlijk Delen actief is staan onderaan in de index van de menselijke ontwikkeling: Grau (177 op 195 provincies), Chumbivilcas (184), Cotabambas (185) en Paruro (188). Ze behoren dus tot de minst ontwikkelde provincies van Peru.³

HOOGTEPUNTEN IN DE CAMPAGNE

FEBRUARI

Woensdag 18: Aswoensdag, start van de campagne

Vrijdag 27: Koffiestopdag. Schenk een (h)eerlijk kopje koffie in ruil voor een vrije bijdrage.

MAART

Maandag 2 tot dinsdag 17: Broederlijk Delen ontvangt 9 gasten uit Peru. Twee weken lang dompelen ze zich onder in 'het leven zoals het is in België' en maken ons wegwijs in hun manier van werken en leven.

Eén van onze gasten is kunstenaar Teodoro Ramirez. Hij maakte een retabel over onze campagne. Zijn werk wordt tentoongesteld op verschillende plaatsen in Vlaams-Brabant en Brussel.

De data van de tentoonstellingen en de open avonden waarop je onze gasten aan het woord kan horen vind je vanaf februari 2015 op www.broederlijkdelen.be/agenda

Zaterdag 14 en zondag 15: eerste collecteweekend. Vrijwilligers in de parochies halen geld op voor het werk van Broederlijk Delen

Zaterdag 28 en zondag 29: tweede collecteweekend

APRIL

Zondag 5: Pasen, het einde van de campagne

GEEF NU

www.broederlijkdelen.be/steun

Steun Marco en de boeren in Peru, voordat de mijn hen droog legt. Zo kunnen ze boer blijven.

Met € 16 koopt u een **landbouwpakket met zaden** (voor het telen van verschillende gewassen) en **inheemse planten** (voor herbebossing tegen erosie).

Met € 48 financiert u een **irrigatiesysteem** waardoor landbouw het hele jaar mogelijk is.

Met € 185 geeft u een **kit die de waterkwali- teit meet**. Daarmee kunnen de boeren in mijn- bouwzones zelf vervuiling opsporen.

Stort je bijdrage op BE12 0000 0000 9292

DOE MEE

www.broederlijkdelen.be/does-mee

Lanceermomenten campagne

Een voormiddag of avond waarop elke verantwoordelijke van een lokale Broederlijk Delengroep, leerkracht, student en medewerker van een organisatie heel wat informatie, tips en ideeën vindt om de Broederlijk Delencampagne vorm te geven.

• In Limburg

Zaterdag 10 januari (van 9.00 u. tot 12.00 u.) in Humaniora Kindersheid Jesu, Kempische Steenweg 400, Hasselt

• In West-Vlaanderen

Maandag 12 januari (van 19.30 u. tot 22.00 u.) in CC De Spil, Spilleboutdreef 1, Roeselare

• In Oost-Vlaanderen

Woensdag 14 januari (van 18.30 u. tot 21.30 u.) in Ontmoetingscentrum Oostakker, Pijphoekstraat 30, Oostakker (Gent)

• In Antwerpen

Zaterdag 17 januari (van 9.00 u. tot 13.00 u.) in Provinciaal Vormingscentrum, Smekeensstraat 61, Malle

• In Brussel

Zaterdag 17 januari (van 10.00 u. tot 13.00 u.) in het kantoor van Broederlijk Delen, Huidewettersstraat 165, Brussel

• In Waams-Brabant

Woensdag 21 januari (van 19.00 u. tot 22.00 u.) in het Provinciehuis, Provincieplein 1, Leuven

Aparte lanceeringen voor leerkrachten

• In Limburg

Lanceerdag Secundair Onderwijs: **donderdag 15 januari** (van 19.30 u. tot 22.00 u.) in PCS, Tulpinstraat 75, Hasselt

Lanceerdagen Basisonderwijs: **maandag 26, dinsdag 27 en woensdag 28 januari** (telkens van 13.30 u. tot 16.00 u.) in PCS, Tulpinstraat 75, Hasselt

Lanceerdag BUSo: **woensdag 28 januari**, samen met basisonderwijs

• In Waams-Brabant

Lanceerdag Basis- en Secundair Onderwijs: **donderdag 22 januari** (van 18.30 u. tot 20.30 u.) in het Provinciehuis Leuven, Provincieplein 1, Leuven

WATERCALCULATOR

De doorsnee Belgische woning buikt van de elektronische apparaten, zoals een koffieapparaat, een haardroger, een computer, ... Zulke apparaten bevatten mineralen zoals koper en goud. Om die mineralen te ontginnen, worden liters en liters water gebruikt.

Jouw huis zit dus vol met water. Maar hoeveel? De watercalculator berekent hoeveel water er gebruikt werd voor de productie van jouw elektronische apparaten.

Doe de test op www.broederlijkdelen.be/marco.

IN GROEP

Een klassieker?

- **Koffiestop:** Bied op **vrijdag 27 februari** een (h)eerlijk kopje koffie aan in ruil voor een vrije bijdrage. De gemakkelijkste én gezelligste manier om geld in te zamelen.
- Verspreid onze **collecteomslag** in de bussen of organiseer een **huis-aan-huisactie**. Een overzicht van de giften via overschrijving kan je achteraf opvragen bij jouw regionale dienst (zie p. 12).
- **Culinair Solidair:** Samen tafelen in de strijd tegen armoede en onrecht.
- **De vasten vieren:** Met ons eigentijdse aanbod (liturgieboek en vastenkalender) nodigen we je tijdens de veertigdagen tijd uit tot bezinning, soberheid en solidariteit.
- **Infoavond:** Organiseer een informatieve campagneavond met een getuigenis van een enthousiaste inleefreiziger. Meer info via je regionale dienst (zie p. 12).

Eens iets anders?

Narcissenverkoop

Voor groepen die zin hebben in een uitdaging.

Plaats op onze website een bestelling voor minimum 200 stuks. Op **woensdag 18 maart** leveren wij de narcissen bij jou in de buurt. Je kan ze daarna verkopen aan 6 euro per stuk.

Vind je 200 plantjes wat veel?

- Werk dan samen met scholen of verenigingen in de buurt
- Organiseer deze actie op niveau van de federatie of het decanaat
- Spreek een lokale bloemist aan en organiseer zelf een narcissenverkoop op kleine schaal. Op www.broederlijkdelen.be/ narcissen kan je steekkaartjes bestellen om van julle narcissen echte Broederlijk Delennarcissen te maken.

Quiz

Voor bollebozen, liefhebbers van weetjes of fans van een gezellige avond met vrienden. Een kant-en-klare Broederlijk Delenquiz, inclusief handleiding, draaiboek en antwoordbladen. Via de Broederlijk Delenronde kan je het publiek informeren over onze campagne.

De vragen zijn opgesteld op het niveau van doorsnee quizzers. De quiz bestellen kan via www.broederlijkdelen.be/noord-zuid-quiz.

Alvast een eerste weetje: een quiz staat altijd garant voor een mooie opbrengst voor de plannen van het Zuiden.

OP SCHOOL

Lesgeven in het basisonderwijs

- een prachtige fotoset over Victor (6) in Peru
- een filmportret over een dag in het leven van grote zus Blanca (9)
- een ontroerend verhaal over de avonturen van Blanca
- een swingend themalieed
- originele, speelse en bovenal leerrijke verwerkingssuggesties

Lesgeven in het secundair onderwijs

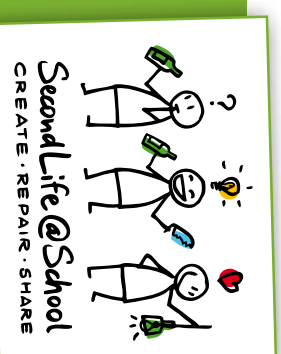
- kant-en-klare lessen over de levensloop van onze spullen, de mijnbouw in Peru en de wereldwijde grondstofproblematiek
- korte, online filmpjes over leerlingen op inleefreis in Peru
- een campagnefilm, webtips, een interactieve workshop, en meer.

Second Life @School

“Geef oude spullen een tweede leven” is het motto van **Second Life @School**. Een concreet signaal tegen de wegwerpcultuur en voor een duurzame omgang met onze spullen. Samen met jouw leerlingen kan jij het goede voorbeeld geven. Een echte aanrader voor scholen die hun girp, vakoverstijgend project, vrije ruimte of minionderneming willen koppelen aan een duurzame en sociale doelstelling.

Teken in op dit boeiende traject en werk met jouw leerlingen rond ‘create’, ‘repair’ en ‘share’. Meer info op www.secondlife.be of via margot.depraetere@broederlijkdelen.be (02.213.04.19)

Second Life @School is een nieuw educatief project in samenwerking met CATAPA, Studio Globo en BOS+, en wordt ondersteund door de Vlaamse Overheid.

Geld inzamelen

- de gezelligste manier: organiseer een **koffiestop** op 27 februari, of op een ander moment! www.koffiestop.be
- de sportiefste manier: leerlingen leggen op een sportieve en/of originele manier **kilometers voor het Zuiden** af en laten zich hiervoor sponsoren. **Gratis voordeel bij registratie: Polsbandjes voor de deelnemende leerlingen!**

Tip: Organiseer jouw kilometers voor het Zuiden op vrijdag 20 maart 2015 (Wereldwaterdag) en maak van jouw sportieve actie een Walk for Water. Op die manier steunen jullie mee 'Agua para todos', het recht op proper water voor iedereen. www.broederlijkdelen.be/doi-mee/kilometers

- de slimste manier: organiseer een **quiz** ten voordele van Broederlijk Delen. Voor tips en enkele voorbeelden van campagnevraagjes kan je terecht op www.broederlijkdelen.be/noord-zuid-quiz.
- de lekkerste manier: bereid een heerlijke maaltijd en wees zo **Culinair Solidair**. www.broederlijkdelen.be/doi-mee/culinair-solidair

OP HET WERK

Koffiestop@work

Koffie op de werkvloer, je kan het gewoon niet wegdenken. Dus waarom geen koffiestop organiseren bij jou op het werk? Of je nu werkt in een woon- en zorgcentrum, een winkel of een kantoor: de koffiestop is altijd gezellig en zo simpel als 1-2-3!

Zo ga je te werk:

1. Registreer je actie en stel je gratis actiepakket samen op www.koffiestop.be.
2. Zet op **vrijdag 27 februari** onze mooie collectebus bij het koffiezetapparaat of in de cafetaria, hang de koffiestopaffiche op en nodig collega's, klanten of bezoekers uit.
3. Schenk een kopje koffie en vraag in ruil een vrije bijdrage voor Broederlijk Delen.

LEEF BEWUST

Leven met genoeg. In een land waarin bijna iedereen een gsm heeft, een computer, een huis en één of meerdere wagens is dat een enorme uitdaging. Net nu het zo normaal is om steeds meer te hebben, zegt Broederlijk Delen dat genoeg goed is.

Is genoeg goed?

Steeds meer hebben en willen biedt niet veel toekomst. Integendeel! Het klimaat lijdt eronder, de voorraad grondstoffen daalt sterk en heel wat mensen raken sociaal geïsoleerd. Is dat het allemaal waard?

Genoeg is goed!

De komende 5 jaar wil Broederlijk Delen de kar trekken van goed leven, van genoeg leven, van een leven met genoeg. We willen jou tonen dat het anders kan. Daarom dagen we je uit: Kan jij 40 dagen leven met genoeg?

40 dagen met 'genoeg' water

Dit jaar focussen we ons op het duurzaam omgaan met water. Ook in België is water een kostbaar product. Kan jij 40 dagen anders omgaan met water? Ga de uitdaging aan op www.broederlijkdelen.be.

Doe mee. Want genoeg is goed!

Broederlijk Delen
OMDAT HET ZUIDEN PLANNEN HEEFT

ADRESSEN REGIONALE DIENSTEN

Regionale dienst Antwerpen
Rolvagenstraat 73, 2018 Antwerpen
tel. 03.217.24.90
antwerpen@broederlijkdelen.be

Regionale dienst Limburg
Tulpinstraat 75, 3500 Hasselt
tel. 011.24.90.20
limburg@broederlijkdelen.be

Regionale dienst Oost-Vlaanderen
Sint-Salvatorstraat 30, 9000 Gent
tel. 09.269.23.40
gent@broederlijkdelen.be

Regionale dienst West-Vlaanderen
Sint-Jorisstraat 13, 8800 Roeselare
tel. 051.26.08.08
roeselare@broederlijkdelen.be

**Regionale dienst Vlaams-Brabant/
Mechelen/Brussel**
Varkensstraat 6, 2800 Mechelen
tel. 015.29.84.58
mechelen@broederlijkdelen.be

Huidewettersstraat 165, 1000 Brussel
tel. 02.213.04.73
bdwzz.brussel@broederlijkdelen.be

OPGELET! Openingsuren van alle regionale diensten: 10.00 u. - 12.30 u. en 13.30 u. - 16.30 u. Sluitingsdag = maandag

Nationaal secretariaat
Broederlijk Delen
Huidewettersstraat 165 • 1000 Brussel
tel. 02.502.57.00 • fax 02.502.81.01
info@broederlijkdelen.be
www.broederlijkdelen.be

GEEF NU • DOE MEE • LEEF BEWUST

www.broederlijkdelen.be/marco

www.facebook.com/broederlijkdelen

Twitter: @broederlijkdele

www.Youtube.com/BroederlijkDelen

BESTEL OF DOWNLOAD JE CAMPAGNE-MATERIAAL ONLINE!

Online bestellen en downloaden kan vanaf maandag **15 december 2014** via winkel.broederlijkdelen.be. Vanaf januari wordt het campagnemateriaal gratis geleverd op het gewenste adres. Bij problemen met je bestelling of facturen, bel 02.213.04.87.

Steun op BT12 0000 0000 9292

2015
DE HALFWEG NAAR
DE TIJD LOOPT

191 landen ondertekenen een akkoord om tegen 2015 de armoede in de wereld te halveren. Voer samen met de Vlaamse Noord-Zuidbeweging actie om de politici aan hun belofte te herinneren en de lat hoger te leggen. Armoede moet de wereld uit!

[www.deTijdloopt.be](http://www.de Tijdloopt.be)